

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra

**PAŽYMA
APIE ATLIKTĄ
ENERGIJOS SUTAUPYMO SUSITARIMŲ
ATASKAITOSE NURODYTŲ ENERGIJOS
VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO
PRIEMONIŲ DOKUMENTŲ IR ATLIKTŲ
SKAIČIAVIMŲ PATIKRINIMĄ
(PATIKSLINTA)**

Vilnius, 2020 m.

Dokumentas	PAŽYMA APIE ATLIKTAŲ ENERGIJOS SUTAUPYMO SUSITARIMŲ ATASKAITOSE NURODYTŲ ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO PRIEMONIŲ DOKUMENTŲ IR ATLIKTŲ SKAIČIAVIMŲ PATIKRINIMĄ (PATIKSLINTA)
Sudarymo data	2020-11-30
Aprašas	<p>Pažymoje pateikiama apibendrinta informacija apie energijos sutaupymo susitarimų, sudarytų tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir elektros ir dujų perdavimo sistemų bei skirstomųjų tinklų operatorių, energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais įgyvendinimo 2018 metais dokumentų tikrinimo rezultatus.</p> <p>Pažymos koregavimas atliktas, vadovaujantis AB „Energinės skirstymo operatoriaus“ darbuotojų pateiktais papildomais dokumentais ir aiškinimais priemonei „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ el. paštu 2020 m. balandžio 27 d., 2020 m. gegužės 14 ir 22 d., 2020 m. spalio 22 d. ir 2020 m. lapkričio 3 d., o priemonei „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ – 2020 m. rugsėjo 16 d, taip pat el. paštu.</p>
Parengė:	<p>VšĮ Lietuvos energetikos agentūra, Energinės vartojimo efektyvumo skyrius</p> <p>Aistė Lankininkaitė</p> <p>dr. Karolis Januševičius (pažymos rengimo vadovas)</p>

IVADAS

Energijos sutaupymo susitarimai (toliau – susitarimai) sudaromi tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos (toliau – Energetikos ministerija) ir elektros ir dujų perdavimo sistemų bei skirstomųjų tinklų operatorių, kuriuose valstybei tiesiogiai ar per jos kontroliuojamas įmonės priklauso ne mažiau kaip 1/2 balsų bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių akcijų (toliau – operatoriai), vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo ir Energijos sutaupymo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. 1-187 „Dėl Energijos sutaupymo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), nuostatomis.

Susitarimų sudarymo tikslas – taupyti pirminę ir (ar) galutinę energiją (toliau – energija) visose Lietuvos Respublikos ūkio srityse, didinant energijos vartojimo efektyvumą ir mažinant energijos vartojimo neigiamą poveikį aplinkai.

Viešajai įstaigai Lietuvos energetikos agentūrai (toliau – Agentūra) pavesta vykdyti įgaliotosios įstaigos funkcijas ir patikrinti ne mažiau kaip 5 procentus pagal Aprašą operatorių teikiamose ataskaitose nurodytų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių dokumentų ir atliktų skaičiavimų. Minėtą pavedimą Agentūra įgyvendina, vykdydama Viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūros 2019 metų veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2019 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. 1-48 „Dėl Viešosios įstaigos Lietuvos energetikos agentūros 2019 metų veiklos plano patvirtinimo“ 2.4 priemonę „Energijos efektyvumo priemonių įgyvendinimo priemonių stebėseną“ („Atliktas ne mažiau kaip 5% kiekvienos įmonės deklaruotų ir per praėjusius kalendorinius metus įdiegtų taupymo priemonių patikrinimas“).

2017 m. spalio mėn. buvo sudarytas keturšalis susitarimas tarp Energetikos ministerijos ir UAB „EPSO-G“, LITGRID AB bei AB „Amber Grid“. LITGRID AB ir AB „Amber Grid“ susitarimo įgyvendinimo tikslais sutaupymų siekė diegdamos atitinkamai išmaniausias elektros energijos ir gamtinių dujų apskaitos sistemas.

2017 m. spalio mėn. buvo sudarytas dvišalis susitarimas tarp Energetikos ministerijos ir AB „Energijos skirstymo operatoriaus“ (toliau – AB „ESO“). AB „ESO“ susitarimo įgyvendinimo tikslais sutaupymų siekė diegdama išmaniausias energijos apskaitos sistemas, konsultuodama galutinius energijos vartotojus energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais visose Lietuvos Respublikos ūkio srityse.

SUTAUPYTOS ENERGIJOS KIEKIO PATIKROS IR VERTINIMO APIBENDRINIMAS

LITGRID AB

LITGRID AB išmaniosios elektros energijos apskaitos sistemas 2012–2016 m. įdiegė pas 10 savo galutinių energijos vartotojų – pramonės įmonių. LITGRID AB 2018 metais naujų priemonių susitarimo įgyvendinimo tikslais neįgyvendino, o sutaupymai 2018 metais – 23144,9 MWh – tai priemonės „Išmaniosios elektros energijos vartojimo apskaitos sistemos diegimas“ skaičiavimo suminiu metodu iki 2020 m. tęsinys. Ši priemonė buvo patikrinta 2018 metais.

AB „Amber Grid“

AB „Amber Grid“ įgyvendino taupymo priemones susijusias su apskaitos sistemos (gamtinių dujų) keitimu išmaniosios apskaitos reikalavimus atitinkančia sistema. Išmaniosios apskaitos reikalavimus atitinkančios sistemos buvo įdiegtos šiose pramonės ekonomikos sektoriaus įmonėse (gamtinių dujų energetikos sritis):

1. AB „Achema“, Jonavos r. sav. Ruklos sen. Konstantinavos k. 2;
2. AB „Grigeo Grigiškės“, Vilniaus m. sav. Grigiškių m. Vilniaus g. 36;
3. „Lietuvos energijos gamyba“ AB, Elektrinės g. 21, Elektrėnai.

AB „Amber Grid“ 2018 metais naujų priemonių susitarimo įgyvendinimo tikslais neįgyvendino, o sutaupymai 2018 metais – 25899 MWh – tai priemonės „Išmaniosios gamtinių dujų vartojimo apskaitos sistemos diegimas“ skaičiavimo suminiu metodu iki 2020 m. tęsinys. Ši priemonė buvo patikrinta 2018 metais.

AB „ESO“

AB „ESO“ pateikusi 2018 m. ataskaitą (už 2015-2018 metų laikotarpį) apie sutaupyta energiją deklaravo 158269,47 MWh sutaupymų. Agentūros 2019 m. rugsėjo 18 d. raštu Nr. SD-183 AB „ESO“ buvo paprašyta pateikti dokumentus taupymo priemonių „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ už 2018 metus ir „Išmaniosios elektros apskaitos kartu su atsinaujinančių energijos išteklių įranga diegimas“ patikrinimui už 2015–2018 metų laikotarpį. Šias dvi AB „ESO“ priemones Agentūra nusprendė patikrinti, kadangi tai naujos, 2017 m. nedeklaruotos priemonės, be to priemonių energijos sutaupymai sudaro trečdalį 2018 m. visų deklaruojamų sutaupymų. AB „ESO“ atsakydami Agentūrai 2019 m. spalio 28 d. raštais Nr. 50200-19KR-SD-10122 ir Nr. 50200-19KR-SD-10124 bei 2019 m. gruodžio 5 d. raštu Nr. 50200-19KR-SD-11547 pateikė dalį dokumentų (dokumentų trūkumas) bei aiškino priemonių įdiegimo aspektus.

AB „ESO“ energijos sutaupymų metinėje ataskaitoje už 2018 m. didžiausi energijos (dujų) sutaupymai yra priemonės „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“, todėl papildomai Agentūros 2019 m. gruodžio 12 d. raštu Nr. SD-268 AB „ESO“ buvo paprašyta pateikti dokumentus ir šios priemonės patikrinimui. AB „ESO“ Agentūrai 2019 m. gruodžio 19 d. raštu Nr. 50200-19KR-SD-12051 pateikė tik priemonės „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ objektų sąrašą su 2018 metų dujų suvartojimu, tačiau trūko ankstesnių metų dujų suvartojimų ir 2018 metų objektų sąrašo, kuriuose įrengta išmanioji dujų apskaita.

2020 m. balandžio 20 d. buvo surengtas trišalis nuotolinis susitikimas, kuriame dalyvavo Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos, Agentūros ir AB „ESO“ atstovai. Susitikimo tikslas buvo Apraše numatyto 5 proc. energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės pagrindžiančių dokumentų ir atliktų skaičiavimų patikrinimo aptarimas. AB „ESO“, siekiant pateikti trūkstamus priemonių dokumentus ir informaciją, ypač aktualus buvo Aprašo III skyriaus bei 23.12 ir 24 punktų nuostatų ir 2018 metais deklaruotų energijos taupymo priemonių pagrindimo dokumentų identifikavimas ir jų detalumo aiškinimasis. Šio trišalio nuotolinio susitikimo metu, atsižvelgiant į tai kad, priemonės „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ ir „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ apima didelį skaičių galutinių energijos vartotojų objektų, o surinkti visų juose įgyvendintų energijos taupymo priemonių pagrindžiančius dokumentus ir detalesnius skaičiavimus yra didelė administracinė našta, procesas užtrukęs labai ilgą laiką tarpą, buvo susitarta, kad AB „ESO“

pateiks šių deklaruotų 2018 m. priemonių 5 proc. galutinių energijos vartotojų objektuose įgyvendintų priemonių/projektų detalesnius pagrindimo dokumentus. 2020 m. balandžio 22 d. el. paštu Agentūra paprašė pakoreguoti ir pateikti AB „ESO“ susitarimų 2018 metų priemonių „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ ir „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ įvardintų galutinių energijos vartotojų priemonių/projektų trūkstamus įgyvendinimo dokumentus. AB „ESO“, atsiliepdami į 2020 m. balandžio 22 d. Agentūros prašymą, baigtinius (kiek pavyko surinkti) dokumentus ir aiškinimus priemonei „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ el. paštu pateikė 2020 m. balandžio 27 d. ir 2020 m. gegužės 22 d., o priemonei „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ – 2020 m. rugsėjo 16 d (el. paštu). Svarbu pažymėti, kad AB „ESO“ priemonės „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ galutiniai energijos vartotojai UAB „IKEA Industry Lietuva“ ir UAB „Imondesima“ nesurinko prašomų trūkstamų dokumentų/informacijos, apie tai AB „ESO“ informavo Agentūrą atitinkamai (pagal įmones) 2020 m. gegužės 14 d. ir 2020 m. spalio 22 d. elektroniniais laiškais, o vietoje šių galutinių vartotojų pateikė UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ pagrindžiančius dokumentus.

Sutaupytos energijos kiekio patikrinimui pagal susitarimus AB „ESO“ pateikė duomenis priemonei „**Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo**“ už 2018 metus. Pateikti dokumentai yra energijos sutaupymo susitarimai tarp AB „ESO“ ir jų galutinių energijos vartotojų, verslo klientų, bei šių galutinių energijos vartotojų energijos taupymo priemonių vertinimo duomenų lapus (toliau – vertinimo duomenų lapai) ir 8 galutinių energijos vartotojų (apie 17 proc. energijos sutaupymų nuo AB „ESO“ šios priemonės 2018 m. patikslinto sutaupytos energijos kiekio) atskiras priemones pagrindžiantys dokumentai. Galutiniai energijos vartotojai savo objektuose daugiausiai modernizavo apšvietimo sistemas apie 70 %, gamybos įrangos modernizavimas sudarė apie 18 %, o saulės jėgainių įrengimas apie 12 % visų priemonių. Išvardintos priemonės galutinio energijos vartotojo objektuose buvo diegiamos 2015-2018 metų laikotarpiu, o galutinių energijos vartotojų duomenų lapuose pateikti energijos sutaupymai laikomi tapatūs metiniams. AB „ESO“ dalyvavimas taupymo priemonių įgyvendinime buvo konsultacijos galutiniams energijos vartotojams energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais.

Nustatyti pagrindiniai trūkumai AB „ESO“ pateikiamuose dokumentuose vertinant priemonę „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“:

- Informacijos trūkumas energijos taupymo priemonės vertinimo duomenų lapuose;
- Sutaupytos energijos skaičiavimo metodikos ar nuorodos į pritaikytą metodiką nepateikimas;
- Informacijos trūkumas pagrindžiančiuose dokumentuose, siekiant įvertinti sutaupytos energijos dubliavimosi faktą su kitomis energijos efektyvumo politikos priemonėmis;

Toliau pateikiami trūkumų nustatytų AB „ESO“ pateikiamuose dokumentuose sprendimo būdai:

- Energijos taupymo priemonės vertinimo duomenų lape (Aprašo priedai):
 - Vertinimo duomenų lapas pateikiamas visoms deklaruojamoms priemonėms išsamiai užpildomas, pateikiami duomenys bei sutaupytos energijos skaičiavimo metodika patvirtinami juos pateikusio asmens parašu;
 - Taupymo priemonės pavadinimas pateikiamas konkretus ir išsamus (netinka tokie pavadinimai kaip: „Įvairios priemonės“, „Gamybos modernizavimas“). Aiškiai nurodoma keičiama, diegiama ir pan. įranga;

- Vertinimo duomenų lape 9 punktas, duomenys apie energijos suvartojimą, priemonės gyvavimo trukmė, sutaupyta energija, užpildomos visos grafos/skiltys;
 - Kiekvienai atskirai taupymo priemonei pateikiamas konkretus ją įgyvendinus sutaupyta energijos kiekis;
 - Priemonės diegimo pradžios ir pabaigos datos tikslios (ne vien metai). Nepateikus priemonės diegimo pabaigos datos, bus laikoma, kad priemonė neįgyvendinta;
 - Pateikiamos priemonių gyvavimo trukmės. Labai svarbu nurodyti teisingą ir kuo tikslesnę tam tikros priemonės gyvavimo trukmę, kadangi pagal Aprašą priemonėmis sutaupyta energija kasmet sumuojama atsižvelgiant į taupymo priemonės gyvavimo trukmę;
 - Įdiegtų taupymo priemonių aprašyme, detaliau aprašoma įdiegta priemonė, pateikiama energijos sutaupymų apskaičiavimo metodika, skaičiuojamieji duomenys bei prielaidos naudojami skaičiavimuose. Turi būti aiškiai nurodoma įranga, kas su ja atlikta: įdiegta nauja įranga, kurios nebuvo, keista įranga ar apskritai demontuota. Tai atliekama kiekvienai atskirai priemonei;
 - Būtina atkreipti dėmesį ir užtikrinti, kad vertinimo duomenų lape visose lentelės grafose skaičiuojamųjų duomenų matavimo vienetai sutaptų ir nebūtų skaičiavimo prieštaravimų ar aritmetinių klaidų.
- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymu¹, sąvoka „galutinės energijos suvartojimas“ apibrėžiama kaip visas galutinės energijos, išskyrus energetikos veiklai skirtą energiją, kiekis. Tarp AB „ESO“ galutinių vartotojų yra vykdančių energetikos veiklą, todėl pateikdami šių galutinių energijos vartotojų taupymo priemones aiškiai nurodykite ar įgyvendintos priemonės priskiriamos energetikos veiklai;
 - Įtariama, kad susitarimų dėl energijos sutaupymo priemonės gali dubliuotis su įmonių energijos vartojimo audito ataskaitose rekomenduojamomis energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėmis. Šiuo metu nustatyti energijos sutaupymų dubliavimo fakto nėra galimybės, kadangi įmonės dar nepateikusios naujų energijos vartojimo audito ataskaitų su jau įgyvendintomis, rekomenduotomis ankstesnėse audito ataskaitose, fizinėmis energijos taupymo priemonėmis;
 - Priemonių „Pastato renovacija“ energijos sutaupymų dubliavimasis galimas su energijos sutaupymais iš viešųjų pastatų renovacijos projektų, finansuojamų iš viešųjų pastatų modernizavimo programų, ar daugiabučių pastatų renovacijos projektų, finansuojamų iš Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos, kadangi pateiktos kelios pastatų renovacijos priemonės, o esant šių priemonių informacijos trūkumui negalima patikrinti dubliavimo fakto. Deklaruojant pastatų renovacijos priemones prašome įvardinti, kokios paskirties pastatas (viešasis, daugiabutis pastatas) modernizuojamas ir jo unikalų numerį (Aprašo 14.1 papunktis), pagal kokią programą įgyvendintas pastato renovacijos projektas bei kokiomis lėšomis (nuosavos lėšos, parama ir pan.);
 - Prašome atkreipti dėmesį, jeigu po energijos taupymo priemonės/įrangos įdiegimo keičiasi jos naudojimo/darbo laikas, tuomet nesuvaldytas energijos kiekis nebus

¹ 2016 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymas Nr. XII-2702

skaičiuojamas kaip sutaupyta energija. Atsižvelgiant į Aprašo 23.1.2. papunkčio nuostatą prilyginama, kad šiuo atveju dalinai nenaudojant tam tikros įrangos ar nevykdant tam tikros veiklos, kurios metu buvo vartojama energija, nesuvertotas energijos kiekis nėra skaičiuojamas kaip sutaupyta energija;

- Įsitikinkite ir deklaruokite priemonės vertinimo duomenų lape, kad priemonėje „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ deklaruojami saulės jėgainių įrengimo energijos sutaupymai nesidubliuoja su elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių (šiuo atveju – saulės) gaminančių vartotojų energijos sutaupymais.

Apie 12 % galutinių energijos vartotojų vertinimo duomenų lapuose pateikiamų rezultatų neturi atsekamumo: nes nepateikiama matuojamieji ir (ar) skaičiuojamieji energijos sutaupymų duomenys, ar sutaupyta energijos skaičiavimo metodika, ar bent nuorodos į pritaikytą metodiką. Dažniausiai energijos sutaupymų skaičiuojamųjų duomenų bei skaičiavimo principo nėra gamybos įrangos modernizavimo priemonių vertinimo duomenų lapuose, o keliuose jų prie įdiegtų taupymo priemonių aprašymo trūksta išsamumo, įrašyta tik „pagal energijos audito duomenis“ arba „Pneumotransportas KB07-A-31K05“.

2018 m. AB „ESO“ priemone „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ metinėje ataskaitoje (Aprašo 2 priedo 3 forma) deklaruoja energijos sutaupymus – 35940 MWh, tačiau Agentūra, susisteminsi AB „ESO“ pateiktus duomenis pagal atskirų priemonių vertinimo duomenų lapus, patikslina energijos sutaupymus – 32779 MWh (patikslintas sutaupyta energijos kiekis). Galimai šis neatitikimas atsirado, kadangi Agentūra vadovaudamasi Aprašo 11.1 papunkčiu, galutinių energijos vartotojų priemonių, kurios įgyvendintos (įgyvendinimo pabaiga) anksčiau, nei įsigaliojo Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymas, energijos sutaupymai negalimi pagal susitarimus. Taip pat buvo galutinių energijos vartotojų, kurių energijos sutaupymo susitarimai su AB „ESO“ nepateikti. 8 galutinių energijos vartotojų, kurių priemonės pagrindžiantys dokumentai buvo paprašyti pateikti patikrinimui, deklaruotas sutaupyta energijos kiekis – 5539 MWh (apie 17 proc. nuo patikslinto sutaupyta energijos kiekio, nuo 32779 MWh). Po atlikto Agentūros 8 galutinių energijos vartotojų priemonių dokumentų patikrinimo nustatyta, kad iš patikrinto sutaupyta energijos kiekio 4433 MWh (80 proc. nuo 5539 MWh sutaupyta energijos kiekio) sutaupyta energijos laikoma tenkinančia Aprašo nuostatas ir siūloma tinkama užskaityti. Priemonės patikros ir vertinimo lapai pateikiami šios pažymos 1 priede.

Priemonės „**Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo**“ patikslintas sutaupyta metinis energijos kiekis 2016 m. lygus 885,43 MWh, 2017 m. – 10322,36 MWh, o 2018 m. – 20464,7 MWh, siūlomas tinkamu užskaityti. Priemonės **energijos sutaupymai su daugiklio efektu iki 2020 m. – 107110,69 MWh arba 107,11 GWh.**

Atsižvelgiant į tai, kad priemonės „Susitarimai su verslo klientais dėl ENEF priemonių įdiegimo“ dalyje vertinimo duomenų lapų nepateikiama sutaupyta energijos skaičiavimo metodika, detalios neaprašomos priemonių diegimo veiklos siūlome ateityje šią priemonę ir jos sutaupyta energiją pagrindžiančius dokumentus bei atliktus skaičiavimus tikrinti didesne apimtimi. Informuojame, kad, kai priemonės vertinimo duomenų lape pateikiamos tik metinės energijos sąnaudos prieš bei po taupymo priemonių įdiegimo (9 grafa vertinimo duomenų lape) ir trūksta detalesnės informacijos kaip šios energijos sąnaudos nustatytos, ar išmatuotos (faktinė apskaita), ar apskaičiuotos (nėra skaičiavimo metodikos), tuomet sutaupyta energija, apskaičiuota pagal tokias nedetalizuotas (neaišku ar išmatuotos, ar apskaičiuotos) energijos sąnaudas, vertinama, kaip nepatikima ir nebus ateityje užskaityta kaip tinkamai pagrįsta.

Sutaupytos energijos kiekio patikrinimui pagal susitarimus AB „ESO“ pateikė duomenis priemonei **„Išmaniosios elektros apskaitos kartu su atsinaujinančių energijos išteklių įranga diegimas“ už 2015–2018 metų laikotarpį**. Pateikti dokumentai yra gaminančio kliento elektros įrenginių prijungimo prie operatoriaus elektros tinklų paslaugos sutarties ir gaminančio kliento elektros įrenginių (iki 30 kW) prijungimo prie operatoriaus elektros tinklų paslaugos sutarties tipinės formos. 2019 m. gruodžio 5 d. raštu Nr. 50200-19KR-SD-11547 AB „ESO“ aprašo išmaniosios apskaitos gaminančio vartotojo procese būtinybės tiek iš AB „ESO“, tiek ir iš paties gaminančio vartotojo perspektyvos aspektus, pateikia informaciją apie Bendrovės prijungtus gaminančius vartotojus ir jų galią 2015-2018 m. perspektyvoje ir sutaupytos energijos skaičiavimo principą.

Aprašo 23.3 papunktis nustato galimybę elektros ir dujų perdavimo sistemų bei skirstomųjų tinklų operatoriams į deklaruojamus energijos sutaupymus įtraukti ir iš atsinaujinančių energijos išteklių pagamintą energiją, jeigu pas galutinį vartotoją diegiama ne tik atsinaujinančių energijos išteklių įranga, bet kartu diegiamos ir energijos taupymo priemonės. AB „ESO“ aiškina, kad atsinaujinančių energijos išteklių įrangos pas galutinį vartotoją pagamintai energijai apskaityti diegė išmaniuosius (automatizuotus) skaitiklius savo lėšomis ir nuosavybės teise. Priemonės patikros ir vertinimo lapai pateikiami šios pažymos 1 priede.

Priemonės **„Išmaniosios elektros apskaitos kartu su atsinaujinančių energijos išteklių įranga diegimas“** sutaupyta metinis energijos kiekis 2015 m. lygus 698 MWh, 2016 m. – 1275 MWh, 2017 m. – 3583 MWh, 2018 m. – 4031 MWh, siūlomas tinkamu užskaityti. Priemonės **energijos sutaupymai su daugiklio efektu iki 2020 m. – 36988 MWh arba 36,99 GWh**.

Sutaupytos energijos kiekio patikrinimui pagal susitarimus AB „ESO“ pateikė duomenis priemonei **„Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ už 2018 metus**. 2020 m. rugsėjo 16 d. el. paštu AB „ESO“ pateikė dujų išmanios apskaitos (telemetrijos) objektų sąrašą ir jų kasmetinius suvartojimo duomenis, taip pat savitarnoje nuo 2017 m. pradžios sukurtų funkcionalumų nuotraukas, parodymui kaip galutinis energijos vartotojas gali sekti savo suvartojimo ir pajėgumų duomenis bei atlikti jų analizę. AB „ESO“ taip pat pateikė 2018 m. balandžio mėn. raštą Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai su informacija aiškinančia, kad AB „ESO“ įdiegti gamtinių dujų apskaitos prietaisai priskirtini išmaniųjų apskaitos prietaisų kategorijai dėl rašte vardinamų funkcionalumų ir aspektų.

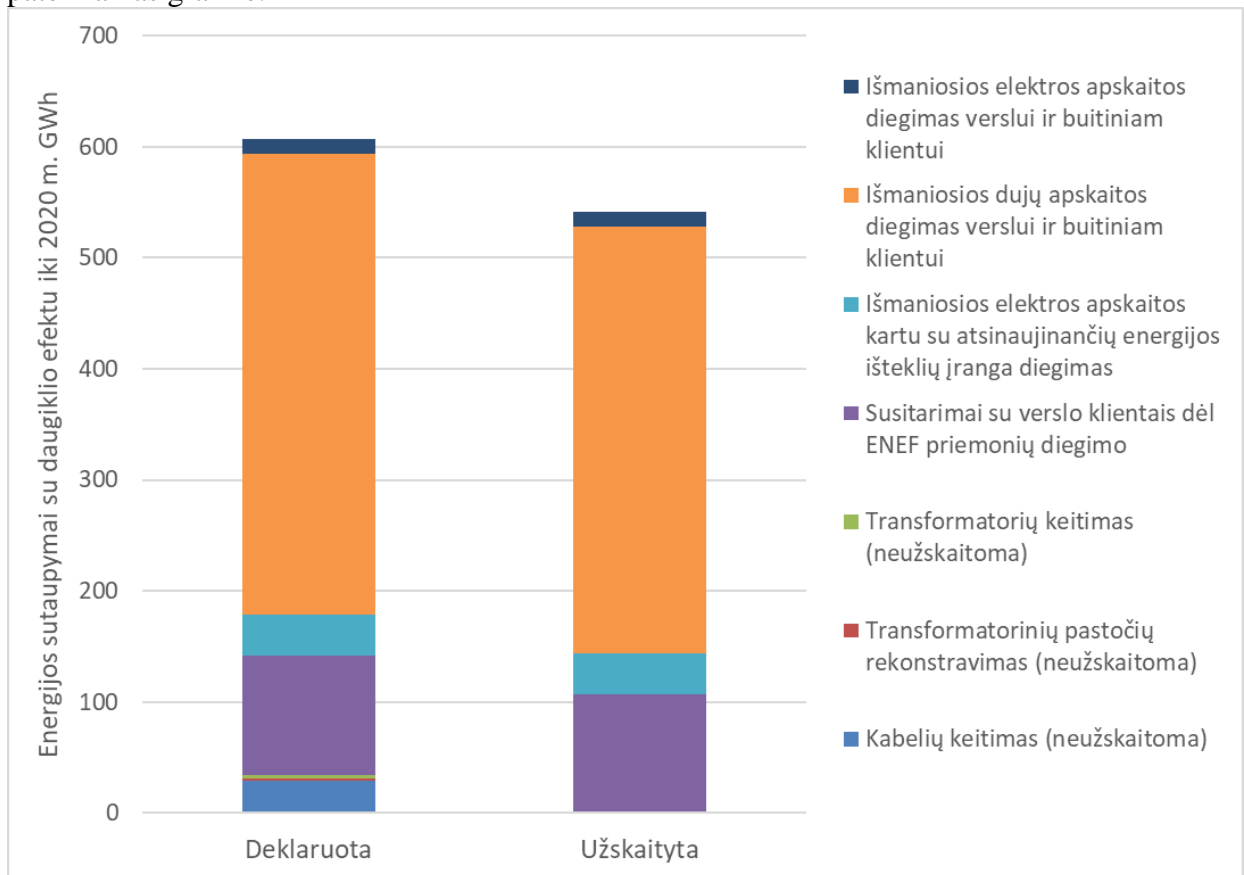
Aprašo 23.9 papunktis nustato sutaupytos energijos skaičiavimo principą: kai energijos apskaitos prietaisai keičiami išmaniosios apskaitos reikalavimus atitinkančiais prietaisais, laikoma, kad sutaupyta energija sudaro 3 procentus praėjusiais kalendoriniais metais prieš naujų prietaisų įdiegimą suvartotos energijos. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymu, sąvoka „galutinės energijos suvartojimas“ apibrėžiama kaip visas galutinės energijos, išskyrus energetikos veiklai skirtą energiją, kiekis. Atsižvelgiant į sąvokos galutinės energijos suvartojimas“ aiškinimą ir tai kad išmaniosios apskaitos skaitiklius AB „ESO“ diegė objektuose, kurie vykdo energetikos veiklą, Agentūra patikslino metinius energijos sutaupymus neįtraukiant į jų skaičiavimus galutinio energijos (dujų) suvartojimo energetikos veiklai duomenų, bei taikant Aprašo 23.9 papunkčio sutaupytos energijos skaičiavimo principą. Priemonės patikros ir vertinimo lapai pateikiami šios pažymos 1 priede.

Priemonės **„Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“** sutaupyta metinis energijos kiekis 2017 m. lygus 96100 MWh, 2018 m. – 19 MWh, siūlomas tinkamu užskaityti. Priemonės **energijos sutaupymai su daugiklio efektu iki 2020 m. – 384457 MWh arba 384,46 GWh**.

Priemonė „Išmaniosios elektros apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ nebuvo tikrinama 2018 metais, o energijos metiniai sutaupymai priimami 4429 MWh. Priemonės **energijos sutaupymai su daugiklio efektu iki 2020 m. – 13287 MWh arba 13,29 GWh.**

AB „ESO“ deklaruotos energijos taupymo priemonės, tokios kaip „Transformatorių keitimas“, „Transformatorių pastočių rekonstravimas“ ir „Kabelių keitimas“ nėra užskaitomos kaip energijos taupymą pas galutinius vartotojus sukuriančios priemonės. Ši vertinimo nuostata priimta atsižvelgiant į tai, kad nebuvo nustatyta kokius papildomus sutaupymus šios priemonės sukuria galutiniams energijos vartotojams, o atsižvelgiant į šių priemonių sutaupymų apskaičiavimo principus ir metodikas, konstatuotina, kad taupoma yra būtent skirstomojo tinklo operatoriaus technologinių nuostolių dalis t.y. energija sunaudota skirstomajame tinkle, o ne energija sunaudota pas galutinius vartotojus. Nuostata priimta atsižvelgiant į konsultaciją su Energetikos ministerijos specialistais, bei remiantis susitarimo nuostata, kad „Įmonė tiesiogiai pati arba per kitus asmenis inicijuoja ir (ar) dalyvauja įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones pas galutinės energijos vartotojus“. Jei dėl teisinės bazės pasikeitimų šios priemonės galės būti užskaitomos kaip energijos taupymo priemonės – AB ESO deklaruotus sutaupyto energijos kiekius bus galima patikslinti sekančio atskaitinio periodo patikrinimo metu.

AB „ESO“ energijos sutaupymas pagal energijos taupymo priemones 2018 metais pateikiamas grafike.

1 pav. AB ESO 2018 m. energijos sutaupymų tikslo siekimas

2019 metų pradžioje AB „ESO“ pateikė 2018 metų ataskaitą apie sutaupyta energiją pagal energijos taupymo priemones ir deklaravo, kad energijos sutaupymai su daugiklio efektu iki 2020 m. sieks 606,58² GWh. Atlikus AB „ESO“ teikiamose ataskaitose nurodytų pasirinktos dalies energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių dokumentų ir atliktų skaičiavimų patikrinimą, **siūlomi užskaityti energijos sutaupymai su daugiklio efektu iki 2020 m. – 541,84 GWh arba 11 proc. mažiau nei deklaruota.**

² AB „ESO“ Priemonei „Išmaniosios dujų apskaitos diegimas verslui ir buitiniam klientui“ 2020 m. rugsėjo 16 d. el. paštu deklaravo energijos kiekį 2018 metams – 138,234 GWh, vietoje pateikto metinėje ataskaitoje 97,053 GWh.